

Załącznik Nr
do Uchwały nr
Rady Gminy Gołuchów z dnia

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2018 – 2023

Spis treści

Wstęp	4
1. Charakterystyka przestrzenna i gospodarcza gminy Gołuchów.....	6
1.1. Położenie gminy	6
1.2. Sieć komunikacyjna	6
1.3. Gospodarka i zasoby mieszkaniowe	7
2. Mieszkańcy i infrastruktura społeczna	7
2.1. Podstawowe dane o mieszkańcach i struktura demograficzna.....	7
2.2. Infrastruktura społeczna	9
2.2.1. Pomoc społeczna	9
2.2.2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	10
2.2.3. Służba zdrowia.....	11
2.2.4. Warsztat Terapii Zajęciowej	11
2.2.6. Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „A-Z”	12
2.2.7. Organizacje społeczne.....	12
3. Problemy społeczne.....	13
3.1. Ubóstwo i wykluczenie społeczne	13
3.2. Rynek pracy i bezrobocie	14
3.3. Uzależnienia	16
3.4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo- wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną.....	17
3.5. Osoby w podeszłym wieku.....	19
4. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie	20
4.1. Informacje ogólne	20
4.2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej	21
4.3. Świadczenia pomocy społecznej	22
4.4. Działania dodatkowe prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	24
5. Analiza SWOT	25
5.1. Wprowadzenie	25
5.2. Analiza SWOT	26
6. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	29
7. Cele strategiczne	33

8. Promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	48
8.1. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	48
8.2. Finansowanie Strategii.....	48
Podsumowanie	51

Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wieloletnim dokumentem programowym, którego celem jest zapewnienie bezpieczeństwa społecznego mieszkańców oraz integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dokument ten ma wyznaczać główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy odpowiedniej jakości życia. Na jakość życia składa się wiele elementów dążących do osiągnięcia zdolności prowadzenia stabilnej egzystencji, osiąganie poczucia bezpieczeństwa i własnej wartości oraz możliwość wykorzystania zdolności intelektualnych i psychofizycznych w zmiernaniu do realizacji celów osobistych, a także szansy na ich urzeczywistnienie. Jej efektem ma być wzajemne oddziaływanie warunków społecznych, zdrowotnych, ekonomicznych i środowiskowych, które wpływają na rozwój indywidualny i społeczny.

Wskazywane oczekiwania w tym zakresie wymagają podejmowania wielorakich działań strategicznych, zwłaszcza:

- interwencyjnych – o cechach ratownictwa i likwidacji niedoborów, których źródłem jest niedostatek, ubóstwo, nierówności społeczne, niedostosowanie, patologie społeczne,
- asekuracyjnych – uprzedzających pojawienie się sytuacji zagrażających bezpieczeństwu socjalnemu,
- kompensacyjnych – niwelujących luki i deficyty,
- partycypacyjnych – poszerzających uczestnictwo społeczne w życiu publicznym i zapobiegających wszelkim przejawom dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.

Potrzeba opracowania niniejszego dokumentu wynika z analizy zagrożeń, które występują na terenie gminy Gołuchów, a które rodzą izolację społeczną, ubóstwo i inne negatywne zjawiska społeczne. Zidentyfikowane na podstawie diagnozy problemy społeczne, a w szczególności: kryzys rodziny, niepełnosprawność, uzależnienia, bezrobocie, niskie zarobki, ubóstwo, wymagają wprowadzenia skutecznych metod aktywnego przeciwdziałania. Stworzenie uporządkowanego systemu współpracy podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy, bezpieczeństwa publicznego i innych dziedzin życia zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań. Zapowiedzią takiego

podejścia będzie troska o rodziny, w tym osoby najbiedniejsze, niepełnosprawne, przewlekle chore, starsze i zapewnienie im równości szans w dostępie do podstawowych usług.

Strategia powstała w oparciu o diagnozę obecnych problemów społecznych, dokonaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie przy współpracy Urzędu Gminy Gołuchów, Komisji Oświaty Kultury i Zdrowia, Komisji Promocji i Rozwoju, placówek oświatowych z terenu gminy, Komisariatu Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin. Jest dokumentem, w którym wskazano cele do realizacji oraz środowiska i grupy ryzyka, którym należy pomóc.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych opracowana została do roku 2023.

Ze względu na perspektywę czasową realizacji Strategii uznano, że większość określonych działań podejmowanych w jej ramach, będzie realizowana w trybie bieżącym. W dokumencie zaprezentowano także sposób monitorowania realizacji zapisów Strategii oraz sposób realizacji przy uwzględnieniu źródeł jej finansowania.

1. Charakterystyka przestrzenna i gospodarcza gminy Gołuchów

1.1. Położenie gminy

Gmina Gołuchów jest gminą o charakterze wiejskim, położoną w południowo- wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie pleszewskim. Gmina leży w tzw. „podwójnym trójkącie” miejscowości mających najważniejszy wpływ na jego rozwój. Mały Trójkąt wyznaczają pobliskie miasta powiatowe: Kalisz, Ostrów Wielkopolski i Pleszew. Natomiast Duży Trójkąt wyznaczają stolicy regionów: Poznań, Wrocław i Łódź. Gmina oddalona jest od miasta powiatowego Pleszewa o około 11 km, od Kalisza o około 17 km, a od Ostrowa Wielkopolskiego o 23 km. Miasto wojewódzkie Poznań jest oddalone od Gołuchowa o około 102 km, Wrocław o 116 km, a Łódź o 128 km. Gmina graniczy z:

- Gminą Pleszew od północy i zachodu,
- Gminą Ostrów Wielkopolski od zachodu (powiat ostrowski),
- Gminą Blizanów od wschodu (powiat kaliski),
- Miastem Kalisz, Gminą Nowe Skalmierzyce oraz Gminą Ostrów Wielkopolski od południa.

Administracyjny podział gminy Gołuchów tworzą 23 sołectwa o łącznej powierzchni 135,5 km². Sieć osadnicza gminy jest zróżnicowana. Najbardziej znane i spełniające najważniejszą rolę stanowią dwie jednostki osadnicze: Gołuchów i Kościelna Wieś. To dwie największe wsie w gminie, o podobnej skali. W każdej z nich mieszka ponad 2 000 mieszkańców. Obie miejscowości położone są przy tranzytowej drodze krajowej nr 12 Kalisz – Pleszew. Inne jednostki osadnicze na terenie gminy mają zróżnicowaną rangę i charakter, od wsi sołeckich po osady, kolonie i przysiółki. W gminie jest użytkowanych rolniczo i na cele leśne 90,9% powierzchni gminy. Pozostałe 9,1% to zabudowa, drogi, wody, nieużytki i pozostałe formy użytkowania terenu.

Powierzchnia gminy Gołuchów jest równa 13 588 ha, co stanowi 19,09% powierzchni powiatu pleszewskiego oraz 0,46% województwa wielkopolskiego.

1.2. Sieć komunikacyjna

Przez obszar gminy przebiegają dwie drogi krajowe: nr 11 i 12. Obie mają kluczowe, ale odmienne znaczenie dla gminy. Droga nr 11 przecina północno – zachodni skraj gminy na terenie sołectwa Krzywosądów i Żychlin. Aktualnie nie ma optymalnego połączenia centralnej części gminy z trasą traktowaną, jako połączenia w kierunku na Ostrów Wielkopolski

i dalej na Śląsk. Znaczenie tej trasy będzie rosło strategicznie. Droga nr 12 jest głównym traktem komunikacyjnym, stanowi bowiem połączenie gminy z Kaliszem, Poznaniem i Łodzią. Położenie to sprawia, że przez gminę przebiega bardzo ważna trasa tranzytowa. Położenie to sprzyja również łatwemu dostępowi do lotnisk międzynarodowych w Poznaniu i we Wrocławiu oraz dobremu połączeniu z trzema stolicami: Warszawą, Berlinem i Pragą.

1.3. Gospodarka i zasoby mieszkaniowe

W gminie Gołuchów dominujące znaczenie ma rolnictwo; obok funkcjonującego typowego rolnictwa rozdrobnionego swoją działalność prowadzą również jednostki wielkoobszarowe.

Według Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy Gołuchów w 2016 roku funkcjonowało 925 podmiotów gospodarczych, z czego 890 należy do sektora prywatnego, a 746 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych działa w sektorze handlu (277), następnie w sektorze przetwórstwa przemysłowego (112), a na końcu w budownictwie (109).

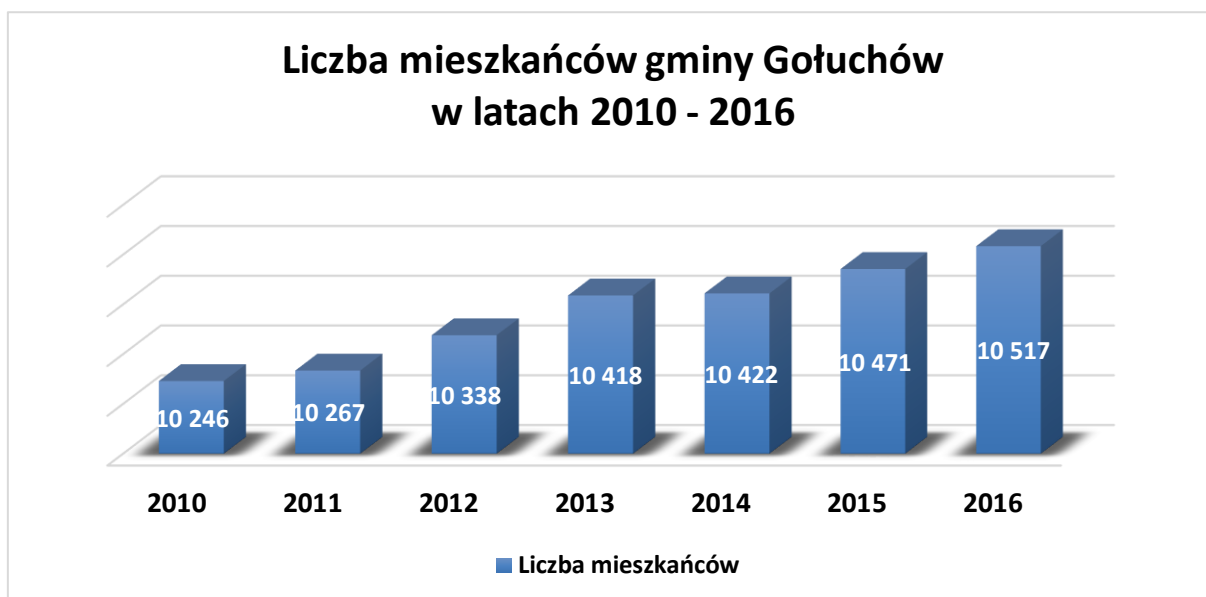
W 2016 roku na terenie gminy znajdowały się 2 604 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 266 758 m².

2. Mieszkańcy i infrastruktura społeczna

2.1. Podstawowe dane o mieszkańcach i struktura demograficzna

Gminę Gołuchów pod koniec 2016 roku zamieszkiwało 10 517 mieszkańców, co stanowi 16,6% ludności powiatu pleszewskiego i 0,3% ludności województwa wielkopolskiego. Gęstość zaludnienia wynosi 77 os/km². W ostatnich kilku latach w gminie Gołuchów odnotowywany jest wzrost liczby mieszkańców. Dynamika zmian pokazuje, że liczba ta wzrosła o 271 osób w ciągu ostatnich 6 lat, przedstawia to wykres 1.

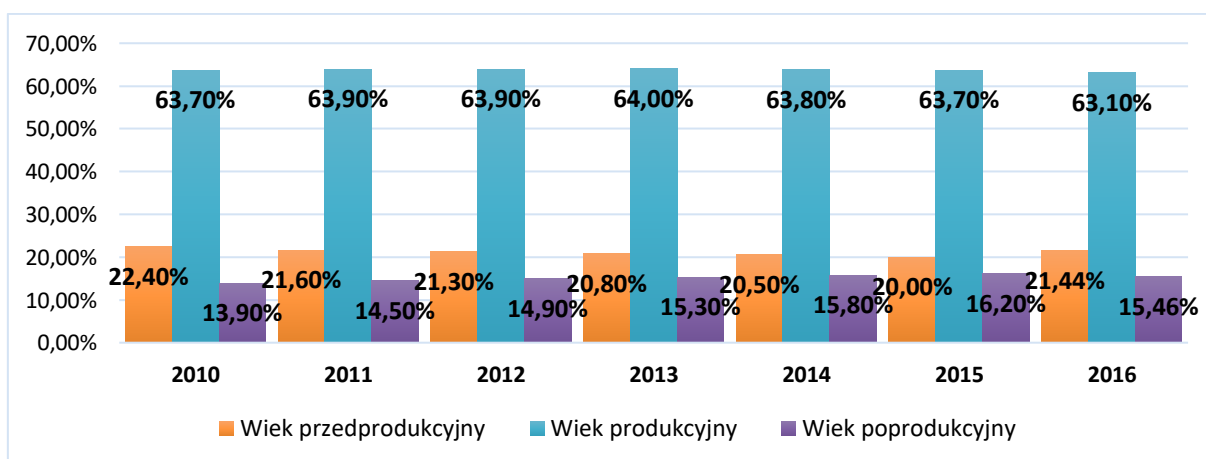
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Gołuchów w latach 2010 – 2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gołuchowie

Wykres 2 prezentuje strukturę liczby ludności zamieszkującej gminę Gołuchów, z której wynika, że na 10 517 mieszkańców 61,3 % stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Należy przyjąć, że wiek przedprodukcyjny obejmuje mieszkańców do 18 roku życia; wiek produkcyjny mieszkańców od 18 do 60 roku życia kobiety, a mężczyzn od 18 do 65 roku życia; wiek poprodukcyjny obejmuje mieszkańców po 60 roku życia kobiety i po 65 roku życia mężczyzn. Natomiast 21,44% to mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym, a 15,46% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2. Procentowa ilość ludności zamieszkująca gminę Gołuchów w latach 2010 – 2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że na przestrzeni ostatnich siedmiu lat wzrastał udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, natomiast malał udział ludności w wieku przedprodukcyjnym. To negatywne zjawisko jest zauważalne zarówno w gminie Gołuchów, w powiecie pleszewskim, województwie wielkopolskim oraz na terenie całego kraju.

Według danych ewidencji ludności gminy Gołuchów 30 % mieszkańców gminy jest stanu wolnego, 59% żyje w małżeństwie, 2,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,3% to wdowy/wdowcy.

2.2. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna stanowi materialną podstawę przekazu usług socjalnych. Jest to zespół urządzeń publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności.

Poziom wyposażenia Gminy w placówki infrastruktury społecznej zostanie przedstawiony poniżej.

2.2.1. Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie (GOPS), którego siedziba znajduje się przy ul. Lipowej 1. Zadaniem Ośrodka jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających

do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego ich usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom z powodu przesłanek określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Tym samym Ośrodek wypełnia zadania pomocy społecznej określone w ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1769), ustawie o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952), ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z dnia 7 września 2007 roku (Dz. U. z 2017 r. poz. 489) oraz ustawie o przeciwdziałaniu przemocy z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2005 r. poz. 1493), ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 roku, a także ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2017 r. poz. 697) i ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci z dnia 11 lutego 2016 roku (Dz. U. z 2016 r. poz. 195). W szczególności zadania realizowane są poprzez tworzenie warunków

organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym po przez rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej, diagnozę, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Ośrodek Pomocy Społecznej wspiera i współdziała w organizowaniu i tworzeniu lokalnego programu dla osób chorych w tym osób chorych i zaburzonych psychicznie, niepełnosprawnych i w podeszłym wieku, realizuje programy z zakresu przeciwdziałania przemocy i narkomanii, podejmując współpracę z organizacjami pożytku publicznego i stowarzyszeniami, Kościołem katolickim i innymi związkami wyznaniowymi, a także z osobami fizycznymi i prawnymi. Ponadto pracownicy GOPS zajmują się tworzeniem i wdrażaniem projektów socjalnych i programów dotyczących wsparcia i pomocy na rzecz rodzin niewydolnych wychowawczo, ubogich oraz zagrożonych patologiami społecznymi i marginalizacją. Realizowane są działania profilaktyczne wspólnie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz policją na rzecz dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie narażonych na uzależnienia.

2.2.2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), której siedziba znajduje się w Gołuchowie przy ul. Lipowej 1, działa w oparciu o art. 41 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. z 2002 roku nr 147 poz. 1231 z późn. zm.). Do głównych zadań realizowanych przez komisję należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przemocy domowej oraz narkomanii, a w szczególności:

- udziela rodzinom i osobom, u których występuje problem uzależnienia ze szczególnym uwzględnieniem problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed skutkiem uzależnień jakim jest przemoc w rodzinie,
- zwiększenie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób dotkniętych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i środków odurzających oraz członków ich rodzin (współuzależnienie),
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej skierowanej pośrednio i bezpośrednio do dzieci i młodzieży,

- wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przemocy domowej.

Do zadań GKRPA należy również przygotowywanie corocznego projektu Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, a także koordynacja oraz czuwanie nad jego realizacją.

2.2.3. Służba zdrowia

Mieszkańcy gminy Gołuchów korzystają z podstawowej opieki medycznej w Niepublicznym Zakładzie Podstawowej Opieki Zdrowotnej „Eskulap” oraz w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Dla zdrowia”. Obie placówki mają swoją siedzibę w Gołuchowie przy ul. Mickiewicza 1. Na terenie gminy działa również poradnia neurologiczna, gabinet stomatologiczny, położna środowiskowo – rodzinna oraz dwie pielęgniarki środowiskowe. W lekarstwa oraz produkty lecznicze i wyroby medyczne zaopatruje mieszkańców apteka „Pod Platanem” w Gołuchowie oraz punkt apteczny w Kościelnej Wsi. Opiekę specjalistyczną zapewnia Pleszewskie Centrum Medyczne Sp. z o.o.

Ponadto na terenie gminy ma również swoją siedzibę Centrum Rehabilitacji Rolników KRUS w Jedlcu, które świadczy stacjonarnie i ambulatoryjnie usługi specjalistyczne w zakresie leczenia chorób narządu ruchu, choroby reumatyczne, wady postawy, układu nerwowego i innych chorób współistniejących.

2.2.4. Warsztat Terapii Zajęciowej

Mający swoją siedzibę w Kucharach 99 Warsztat Terapii Zajęciowej działa od 1996 roku. Od lipca 2004 roku jest prowadzony przez Stowarzyszenie „Mieszkańcom Gminy Gołuchów”. Stanowi placówkę pobytu dziennego dla 20 osób niepełnosprawnych głównie z gminy Gołuchów. Warsztat jest zorganizowany w 4 pracownie terapeutyczne: krawiecką, gospodarstwa domowego, ogrodniczo – przyrodniczą i artystyczno-plastyczną.

2.2.5. Gminny Uniwersytet Trzeciego Wieku

Prowadzony przez Stowarzyszenie „Senior XXI” Gminny Uniwersytet Trzeciego Wieku w Gołuchowie swoją działalność rozpoczął w 2012 roku. Głównym zadaniem jest organizacja czasu wolnego i rozwijanie zainteresowań seniorów z gminy Gołuchów organizując dla

sluchaczy wykłady, zajęcia warsztatowe oraz wycieczki turystyczno-krajoznawcze. W zajęciach uczestniczy około 60 osób.

2.2.6. Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „A-Z”

Spółdzielnia od 2012 r. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie cateringu oraz usług kurierskich na terenie gminy Gołuchów. Posiada osobowość prawną, jako podmiot prawa łączący cechy przedsiębiorstwa oraz organizacji pozarządowej. Udziałowcami są Stowarzyszenie „Mieszkańcom Gminy Gołuchów” i gmina Gołuchów.

2.2.7. Organizacje społeczne

Ważną rolę w gminie Gołuchów odgrywają liczne organizacje społeczne działające na jej terenie, które pełnią istotną rolę w aktywizacji mieszkańców. Organizacje społeczne mają pozytywny wpływ na ożywienie życia społeczno-gospodarczego w gminie i sprzyjają współpracy mieszkańców w różnych dziedzinach życia.

Do najprężniej działających organizacji należy zaliczyć:

- Ochotniczą Straż Pożarną w Gołuchowie,
- Ochotniczą Straż Pożarną w Bielawach,
- Ochotniczą Straż Pożarną w Bogusławiu – Bogusławicach,
- Ochotniczą Straż Pożarną w Karsach,
- Ochotniczą Straż Pożarną w Kościelnej Wsi,
- Ochotniczą Straż Pożarną w Krzywosądowie,
- Ochotniczą Straż Pożarną w Kucharach,
- Stowarzyszenie Przedsiębiorców Leśnych im. Mieczysława Wierzbickiego,
- Stowarzyszenie Producentów Rolnych Gminy Gołuchów,
- Stowarzyszenie „Mieszkańcom Gminy Gołuchów”,
- Stowarzyszenie „Senior XXI”,
- Stowarzyszenie „KLEKS” przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gołuchowie,
- Stowarzyszenie „PIAST” Kościelna Wieś,
- Stowarzyszenie Parafialne „NASZA WIEŚ” w Kościelnej Wsi,
- Stowarzyszenie „SKAKANKA”,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły i Przedszkola w Kucharkach „DLA DZIECI”,
- Stowarzyszenie Wspierania Wsi „WSPÓLNE DOBRO”,
- Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich „AKACJA”,

- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Tursku „SZANSA”,

- Towarzystwo Przyjaciół Kościelnej Wsi,
- Ludowy Klub Sportowy,
- Społeczny Komitet na Rzecz Integracji Kościelnej Wsi,
- Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Gołuchowie,
- Kółko Rolnicze w Gołuchowie,
- Kółko Rolnicze w Jedlcu,
- Kółko Rolnicze w Kościelnej Wsi,
- Kółko Rolnicze w Krzywosądowie,
- Kółko Rolnicze w Kucharkach,
- Kółko Rolnicze w Kucharach,
- Kółko Rolnicze w Tursku.

Istniejące na terenie gminy Gołuchów organizacje społeczne działają w wielu dziedzinach życia m.in. wspierają osoby niepełnosprawne i ich rodziny, organizują czas wolny i aktywizują osoby w wieku senioralnym, wspierają działalność szkół i przedszkoli, krzewią kulturę, aktywizują mieszkańców poszczególnych wsi oraz zrzeszają różne grupy społeczne.

3. Problemy społeczne

3.1. Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest jako bieda oraz niedostatek. Miarą granicy ubóstwa jest kwota tzw. kryterium dochodowego uprawniająca do ubiegania się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej, która od 1 października 2015 roku wynosi 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 514 zł dla osoby w rodzinie.

Ubóstwo jest zjawiskiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb jednostki i rodziny, co często prowadzi do frustracji. Zubożenie najczęściej jest konsekwencją indywidualnych, trudnych sytuacji życiowych spowodowanych między innymi:

- bezrobociem,

- niepełnosprawnościami, w tym sprzężonymi (neurologicznymi, ruchowymi, narządów wzroku i słuchu, intelektualnymi, psychicznymi, układu oddechowo-kръżeniowego i innymi),
- długotrwałą przewlekłą chorobą,
- samotnym wychowywaniem dzieci lub sieroctwem biologicznym,
- wielodzietnością,
- uzależnieniami, w tym: od alkoholu, narkotyków, hazardu,
- samotnością osób o najniższym uposażeniu (zjawisko to najczęściej dotyka emerytów i rencistów),
- zadłużeniem.

W wielu sytuacjach wymienione wyżej sytuacje trudne nie występują pojedynczo, ale często są powiązane z innymi, nawarstwiają się, stawiając jednostkę i rodzinę w bardzo trudnej sytuacji materialno-bytowej i społecznej.

Obok ubóstwa równie niebezpiecznym zjawiskiem jest zjawisko wykluczenia społecznego. Wykluczenie społeczne to sytuacja uniemożliwiająca lub w sposób znaczny utrudniająca jednostce (osobie) lub grupie zgodnie z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych infrastruktury społecznej – gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób.

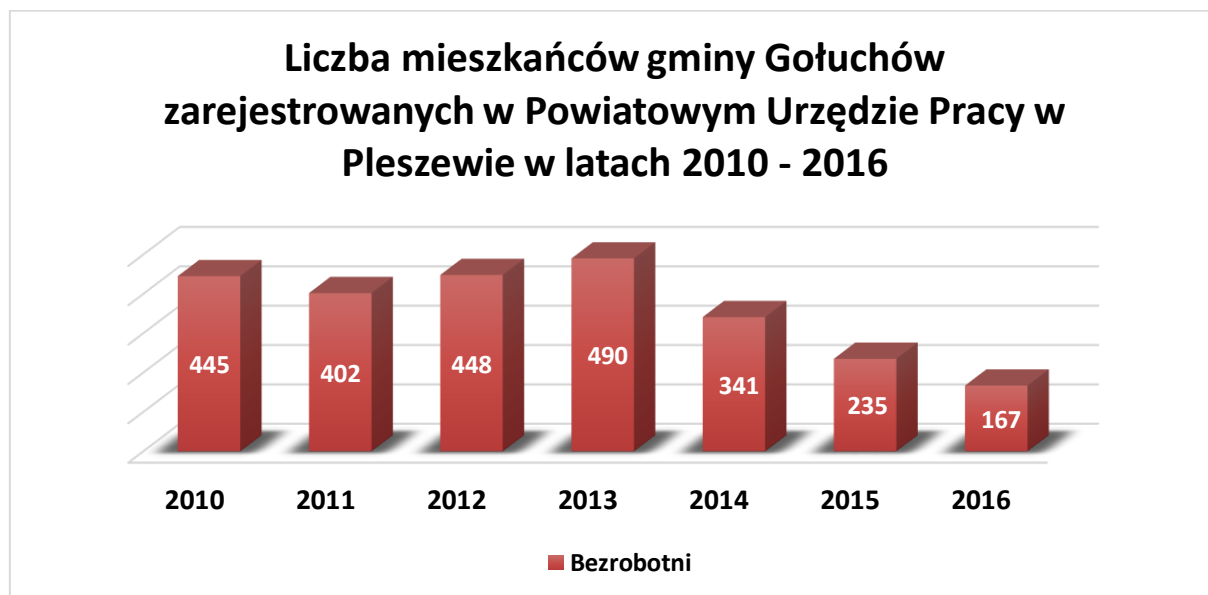
Wykluczenie społeczne to brak lub ograniczenie możliwości uczestniczenia, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i organizacji, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które:

- żyją w niekorzystnych warunkach materialnych (ubóstwo),
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy, założenie rodziny, czy też utrudniają dostosowanie się do zmieniających się warunków społeczno- ekonomicznych,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby, uzależnień, czy innych cech indywidualnych,
- są przedmiotem niszczącego działania innych osób: przemocy, szantażu, agresji.

3.2. Rynek pracy i bezrobocie

Liczba bezrobotnych w gminie Gołuchów w roku 2016 wynosiła 167 osób w tym 108 kobiet i 59 mężczyzn. Liczba ta od 2013 roku sukcesywnie spada.

Wykres 3. Liczba mieszkańców gminy Gołuchów zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pleszewie w latach 2010 – 2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie wynika, że największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne (pozostające bez pracy dłużej niż 12 miesięcy) – 62 osoby. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 29 osób jest z wykształceniem podstawowym, 9 osób z wykształceniem gimnazjalnym, 54 osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, 18 osób posiada wykształcenie średnie ogólnokształcące, 20 osób – średnie zawodowe, 5 osób posiada wykształcenie pomaturalne, a 32 osoby posiadają wykształcenie wyższe.

Szczególnie długotrwałe bezrobocie może mieć znaczący wpływ na zachowania patologiczne. Do takich niepokojących zjawisk należy zaliczyć alkoholizm i przemoc w rodzinie. Osoba pozostająca bez pracy generuje negatywne emocje, które z kolei są przenoszone na najbliższych, a następnie na środowisko w miejscu zamieszkania.

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi osoby bezrobotne powinny zostać objęte osoby długotrwale pozostające bez pracy oraz osoby z najniższym wykształceniem z uwzględnieniem podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych.

3.3. Uzależnienia

Alkoholizm i narkomania są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia osób uzależnionych i ich rodzin, relacje rodzinne i międzyludzkie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utrata zatrudnienia.

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka wielu mieszkańców gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Uzależnienie jest chorobą, którą można zatrzymać, ale nie wyleczyć. Dlatego w terminologii psychologicznej znajdujemy określenie „trzeźwy alkoholik”, a nie „były alkoholik”. Proces uzależnienia jest nieodwracalny, co nie oznacza braku możliwości powrotu do trzeźwego życia. Nie wystarczy jednak w tym celu przestać pić. Leczenie polegające głównie na terapii, w warunkach ambulatoryjnych i stacjonarnych, jest procesem długotrwałym, tak jak długotrwałym procesem jest rozwój uzależnienia.

Nadużywanie alkoholu jest dla osób uzależnionych i ich rodzin przyczyną wielu problemów, wśród których na szczególną uwagę zasługują: problemy zdrowotne, materialne, zawodowe i wychowawcze. Uzależnienie jest przyczyną zaburzenia relacji między członkami rodziny, często bywa przyczyną agresji i stosowania przemocy wobec najbliższych członków rodziny, stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci, kryzysu w rodzinie, w konsekwencji może doprowadzić do rozpadu rodziny.

Zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi – udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, w szczególności ochrona przed przemocą w rodzinie należy do zadań własnych gminy.

Narkomania jest terminem odnoszącym się do określenia uzależnienia od substancji psychoaktywnych, które wykazują bezpośredni i wyraźny wpływ na układ nerwowy, prowadząc do silnych zmian w sferze emocjonalnej, poznawczej i w zachowaniu (wg Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób (ICD)). Szczególnie niebezpieczny czas, w którym człowiek jest podatny na różnego rodzaju uzależnienia to adolescencja. Okres dojrzewania wiąże się z eksperymentowaniem w zakresie rzeczywistości i własnego ciała, co czasem prowadzi do destrukcji własnej osoby. Do najczęściej wymienianych przyczyn narkomanii zalicza się:

- ciekawość poznawczą, chęć spróbowania czegoś, co jest nielegalne i zakazane,
- chęć odurzenia się dla chwilowej przyjemności,
- nudę, brak pomysłów na ciekawe spędzenie wolnego czasu,
- presję środowiska rówieśniczego, potrzebę akceptacji i zaimponowania innym,
- pragnienie ucieczki od problemów zewnętrznych (np. rodzinnych) i wewnętrznych (emocjonalnych, np. nieśmiałości, niskiej samooceny),
- modelowanie zachowań osób starszych (naśladowanie kolegów, rodziców-narkomanów itp.).

Nastolatki zwykle nie zdają sobie sprawy z konsekwencji zażywania narkotyków, ulegając namowom dealerów, którzy liczą jedynie na korzyści finansowe. Często narkotyki traktuje się jako sposób na trudności życiowe, tymczasem środki odurzające nie rozwiązują żadnych problemów, dając jedynie wrażenie błahości i nieistotności spraw. Prowadzi to do schematu błędnego koła – narkotyki zaczynają pogłębiać już istniejące problemy i generować zupełnie nowe trudności.

Najczęściej stosowanym działaniem mającym na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii, i ich ograniczeniu jest profilaktyka, która ma na celu m.in. informowanie o szkodliwych następstwach uzależnień. Tylko właściwie dobrane programy profilaktyczne mogą się przyczynić do odrzucenia niewłaściwych zachowań. Powinny one ukazywać postawy społecznie akceptowane, wzorce alternatywne wobec subkultury alkoholowej i narkomańskiej. Wobec tego programy profilaktyczne nie powinny się koncentrować na straszeniu i proponowaniu abstynencji, ale na informowaniu o mechanizmach uzależnienia, na rozwijaniu umiejętności odpowiedzialnego podejmowania decyzji, a także umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych oraz na sprzyjaniu rozwojowi osobowości.

3.4. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz problemy opiekuńczo-wychowawcze rodzin objętych pomocą społeczną

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami w wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych. Wszelka pomoc w takim przypadku powinna zmierzać do udzielania rodzinie wsparcia w odbudowie prawidłowych

relacji i umacniania własnych postaw rodzicielskich. Warunkiem powodzenia jest możliwie jak najwcześniejsze udzielenie pomocy oraz stosowanie działań profilaktyczno-ochronnych.

Wielu klientów GOPS stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej nieumiejętność radzenia sobie w opiece i wychowaniu dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami rodziny, do których można zaliczyć: uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych. Przyczyną tych dysfunkcji w dużej mierze jest: niedojrzałość emocjonalna, problemy we współżyciu z innymi ludźmi, trudności adaptacyjne, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym i szkolnym ujawniają się w formie zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm i wartości.

Zaburzona struktura rodziny, spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Symptomami zaburzonej struktury rodziny niejednokrotnie są niestabilizowane formalnie i społecznie związki, rozkład pożycia małżeńskiego, częste zmiany partnerów, występująca w rodzinach przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

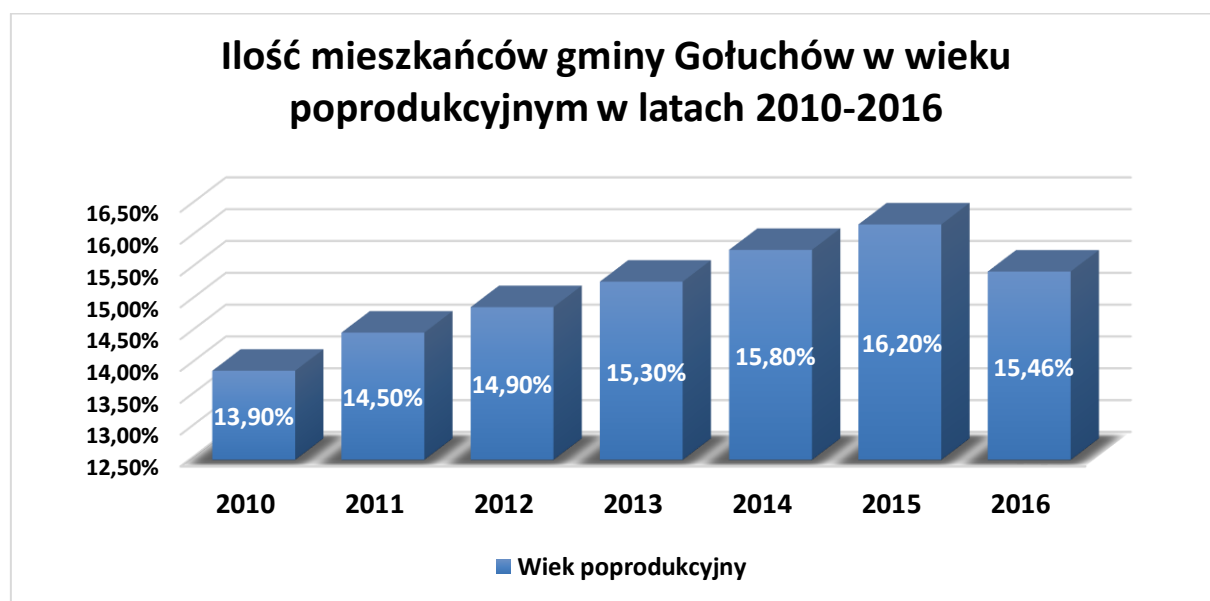
W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są same sobie, większość wolnego czasu spędzają w świecie wirtualnym rzadziej wśród rówieśników na podwórku czy placu zabaw, częściej pojawiają się u nich problemy w szkole (mniej czasu poświęcają przygotowywaniu się do lekcji, przeżywają więcej porażek szkolnych w efekcie, czego rezygnują z podejmowania wysiłku w zdobywaniu wiedzy), w takiej sytuacji rodzice nie pomagają, lecz podwyższają wymagania w stosunku do ocen i zachowania dziecka lub też w ogóle przestają się nim interesować. Dzieci odrzucane przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Poprawę tej sytuacji można uzyskać poprzez bezpośrednie wsparcie przez asystenta rodziny dla rodziców, którzy mają wyraźne problemy w wypełnianiu funkcji wychowawczych i rodzicielskich. Tego typu wsparcie zminimalizuje umieszczanie dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo – wychowawczych lub resocjalizacyjnych oraz przyczyni się do poprawy kompetencji rodziców w pełnieniu ich ról społecznych.

3.5. Osoby w podeszłym wieku

Jednym z celów polityki społecznej realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej jest ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób starszych. Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo gminy Gołuchów starzeje się i ten proces narasta.

Wykres 4. Ilość procentowa mieszkańców gminy Gołuchów w wieku poprodukcyjnym w latach 2010 – 2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gołuchowie

W przyszłości szczególną uwagę będzie należało zwrócić na pomoc i aktywizację osób w okresie późnej dorosłości. Należy dołożyć wszelkich starań, aby ograniczyć marginalizację i wykluczenie tej grupy mieszkańców z życia społecznego. Działania w głównej mierze należy ukierunkować na wsparcie osób starszych w środowisku zamieszkania, oferując szeroki wachlarz usług socjalnych, gdyż zmiany związane z wiekiem prowadzą do ograniczenia samodzielności, utraty poczucia bezpieczeństwa i wynikającej z niej niemożności

podejmowania samodzielnych decyzji. Zawęża się własny horyzont patrzenia na świat, zmniejsza się sprawność intelektualna, stary człowiek czuje się zagubiony. Bardzo często poczucie zagubienia wynika po prostu z lęku, trosk i osamotnienia.

GOPS zapewnia osobom samotnym, przewlekle chorym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Ta forma pomocy pozwala pozostać osobie starszej w jej naturalnym środowisku. Usługi opiekuńcze są finansowane ze środków własnych gminy i należą do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

4. Formy świadczonej pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie

4.1. Informacje ogólne

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Prawo do świadczeń z pomocy społecznej uwarunkowane jest wykazaniem się własną aktywnością w zakresie zaspokajania swych potrzeb życiowych. Pomoc społeczna nie może stanowić stałego źródła utrzymania, zwłaszcza, jeśli chodzi o osoby, które mają wszelkie warunki ku temu, aby podjąć pracę. Zakłada się, że pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego uaktywnienia się osoby korzystającej ze świadczeń, a także jej integracji ze środowiskiem.

Adresatami pomocy społecznej są obywatele Polski i cudzoziemcy posiadających prawo stałego pobytu lub status uchodźcy, zamieszkujący i przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osoby i rodziny, które korzystają z pomocy społecznej obowiązane są do współudziału w rozwiązywaniu swoich trudnych sytuacji życiowych przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego.

Wysoce niepokojące jest także trwałe uzależnienie się od pomocy społecznej i niechęć do podejmowania osobistej odpowiedzialności za los własny i własnej rodziny, prowadzący do wykorzystania pomocy społecznej i instytucji gminnych, jako naturalnego i należącego sposobu świadczeń ze strony społeczeństwa.

Jednym z głównych celów prowadzonej polityki społecznej powinno być, zatem wyrobienie umiejętności społecznych w takim zakresie, aby mieszkańcy potrafili samodzielnie rozwiązywać pojawiające się przed nimi problemy i zagrożenia, a instytucje państwowe i samorządowe winny pełnić wobec jednostek, rodzin i organizacji społecznych jedynie rolę pomocniczą.

4.2. Zasady udzielania świadczeń z pomocy społecznej

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt. 1, 2, 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 634 złotych miesięcznie,
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 514 złotych miesięcznie,
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów wymienionych w art.7 pkt. 2 – 15 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej w samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela bądź innej osoby, za zgodą zainteresowanego, lub na wniosek przedstawiciela ustawowego. Pomoc może być także udzielona z urzędu. Rodzina lub osoba zgłasza się po pomoc do OPS w miejscu zamieszkania. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają przeprowadzenia uprzednio wywiadu środowiskowego (rodzinnego) przez pracownika socjalnego.

Pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie udziela się osobom i rodzinom, w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo –wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

4.3. Świadczenia pomocy społecznej

Zgodnie z zapisem art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są: świadczenia pieniężne i świadczenia niepieniężne. Do pomocy finansowej zaliczamy: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy, zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie się, pomoc dla rodzin zastępczych, pomoc na usamodzielnienie się oraz na kontynuowanie nauki, świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców. Natomiast do świadczeń niepieniężnych: pracę socjalną, bilet kredytowy, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie się, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, mieszkanie chronione, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej, opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych, szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze. Ponadto ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku określa szczegółowo zakres zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym oraz zadania własne gminy.

Tabela 1. Udzielone świadczenia w ramach zadań własnych gminy w latach 2014 – 2016.

Stan na 31 grudnia		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Kwota świadczeń w zł
2014		541	1 589	674 095
w tym	Zasiłki stałe	34	37	159 574
	Zasiłki okresowe	83	265	178 485
	Schronienie	3	3	12 911
	Posiłek	164	699	170 558
	Usługi opiekuńcze	16	20	32 384
	Zdarzenie losowe	5	22	14 660
	Inne zasiłki celowe i w naturze	236	543	105 523
2015		563	1 440	650 153
w tym	Zasiłki stałe	42	53	195 877
	Zasiłki okresowe	61	175	129 091
	Schronienie	3	4	17 620
	Posiłek	140	597	166 377
	Usługi opiekuńcze	18	22	27 861
	Zdarzenie losowe	1	2	5 000
	Sprawienie	1	1	4
	Inne zasiłki celowe i w naturze	297	586	104 330
2016		523	1 237	630 133
w tym	Zasiłki stałe	40	49	219 575
	Zasiłki okresowe		109	89 222
	Schronienie	2	2	3 161
	Posiłek		519	170 172
	Usługi opiekuńcze	17	22	26 472
	Zdarzenie Losowe	2	8	2 500
	Inne zasiłki celowe i w naturze	286	528	119 031

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

W 2016 roku w ramach realizacji zadań własnych z pomocy społecznej skorzystało 523 rodziny, w tym 1 237 osób. Wartość przyznanych świadczeń to 630 133,00 zł. W tym z zasiłków okresowych skorzystało 44 rodzin w tym 109 osób na łączną kwotę 89 222,00 zł., z zasiłków celowych i pomocy w naturze skorzystało – 286 rodzin w tym 528 osób na łączną kwotę 119 031,00 zł.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej szczególny nacisk kładzie na realizację wieloletniego rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Program ten jest realizowany przez 2 placówki, które przygotowują gorące posiłki dla uczniów 8 szkół i przedszkola. Dożywianiem w 2016 roku było objętych 226 dzieci. Wśród objętych programem 48 dzieci nie ukończyło 7 roku życia. Łącznie na posiłki wydatkowano 170 172,00 zł, a średnia wartość posiłku wyniosła 6,04 zł. Koszt realizacji wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w ramach przyznanej dotacji z budżetu państwa wyniósł 99 934,00 zł, natomiast ze środków własnych 70 238,00 zł

4.4. Działania dodatkowe prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi szereg działań pomocowych, aktywizacyjnych i integracyjnych zarówno w stosunku do rodzin i osób objętych pomocą społeczną, jak i grup narażonych na marginalizację, wykluczenie oraz patologie społeczne, a także na rzecz społeczności lokalnej. Działania zostały przedstawione w tabeli.

Tabela 2. Dodatkowe działania pomocowe podejmowane przez GOPS Gołuchów w latach 2014 – 2016.

2014	Europejski Fundusz Społeczny „Kapitał Ludzki” - projekt „Razem - łatwiej” – program aktywizacji zawodowej i społecznej w Powiecie Pleszewskim”
	Europejski Fundusz Społeczny „Kapitał Ludzki” – projekt systemowy „Redukcja wykluczenia społecznego w Gminie Gołuchów”
	Organizacja gminnego „Dnia Seniora”
	Realizacja Projektu KA2 Partnerstwa Strategiczne Erasmus + pn.: „W naszym domu Europie – zainteresować, motywować, aktywizować”
	Organizacja spotkania wigilijnego dla osób samotnych
2015	Europejski Fundusz Operacyjny „Kapitał Ludzki” - kontynuacja projektu „Redukcja wykluczenia społecznego w Gminie Gołuchów”
	Wielkopolski Urząd Wojewódzki – doposażenie punktów dożywiania w Gminie Gołuchów

	Realizacja Projektu KA2 Partnerstwa Strategiczne Erasmus + pn.: „W naszym domu Europy – zainteresować, motywować, aktywizować”
	Organizacja zbiórek publicznych na rzecz niepełnosprawnych dzieci, w tym: trzech „Maratonów Zumby” i zawodów piłki halowej „O tarczę dobroczynności”
	Organizacja spotkania wigilijnego dla osób samotnych
2016	Organizacja gminnego „Dnia Seniora”
	MSZ projekt „Wizerunek Polski i jej osiągnięć w świetle badań wśród uczestników Światowych Dni Młodzieży”
	Europejski Fundusz Społeczny WRPO „Rozwój usług aktywnej integracji w subregionie kaliskim”
	Europejski Fundusz Społeczny WRPO „Rozwój usług wsparcia rodziny w powiecie Pleszewskim”
	Organizacja spotkania wigilijnego dla osób samotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gołuchowie

5. Analiza SWOT

5.1. Wprowadzenie

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Z oczywistych względów w niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej samorządu gminy Gołuchów.

Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecyfikowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu opieki społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych. W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa, ale

uwzględniać należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy. Stąd np. jako szansę uwzględniono zainteresowanie władz (na poziomie deklaracyjnym i popartym konkretnymi rozwiązaniami prawnymi, praktycznymi). Wnioskowanie szans i zagrożeń w przedstawionej powyżej części dokumentu oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron. Innymi słowy szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu czynników. Są też obciążone pewnym subiektywnym podejściem do oceny, osób i grup środowiskowych, uczestników procesu konsultacji społecznych, co zawsze jest nieuniknione w przypadku konieczności wyboru kluczowych czynników dla rozwoju danej sfery, w warunkach istnienia wielu kryteriów oceny.

Mocne cechy polityki społecznej gminy są czynnikami pozytywnymi z punktu możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego wywołanego m.in. realizacją strategii społecznej gminy i działań dla aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców. Rozwój jest tu traktowany jako wszelkie pozytywne zmiany w systemie opieki społecznej wywołane podjęciem działań zawartych w Strategii.

5.2. Analiza SWOT

W oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w gminie Gołuchów można wskazać najważniejsze dla lokalnej społeczności problemy.

Tabela 3. Analiz SWOT gminy Gołuchów.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
Mocne strony	Słabe strony
• bogactwo, różnorodność i wysoka jakość zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, • potencjał rolniczy (znaczący udział gruntów o wysokiej przydatności rolniczej), • bardzo dobre warunki hydrograficzne tworzące warunki do wykorzystania ich w turystyce, • stowarzyszenia działające w gminie, • rozwinięty system oświaty podstawowej i ponadpodstawowej, • dobra współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego, • promowanie gminy poprzez imprezy lokalne i ponadlokalne, • rozwój infrastruktury w zakresie pomocy społecznej – realizacja nowych zadań, • rozwój niematerialnych form pomocy, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, • obniżający się poziom bezrobocia, • napływ inwestorów i powstanie nowych, dużych zakładów pracy, • Warsztat Terapii Zajęciowej – placówka pobytu dziennego dla osób niepełnosprawnych, • Centrum Rehabilitacji Rolników działające na terenie gminy.	• brak liderów społecznych. • starzenie się społeczeństwa, • niewystarczająca infrastruktura placówek stacjonarnych dla osób “złotego wieku”, • występowanie patologii społecznych, • odpływ młodzieży do większych miast, • brak mieszkań socjalnych, • brak zorganizowanego wolontariatu, • przemoc w rodzinach, • brak programów dla sprawców przemocy, • brak ośrodka interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy, • bezradność opiekuńczo-wychowawcza w wielu rodzinach oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, • narastająca przestępczość, przemoc i agresja dzieci i młodzieży, • niewystarczająca ilość miejsc w ogniskach przedszkolnych, • nowe zadania gmin zlecane bez pokrycia finansowego ze środków centralnych, • brak mieszkań chronionych, • wandalizm, • alkoholizm w wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej, • alkoholizm i narkomania wśród dzieci i młodzieży, • niewystarczające środki finansowe przeznaczane na programy profilaktyczne oraz wypoczynek dzieci i młodzieży z rodzin patologicznych, • wyuczona bezradność, roszczeniowość

	postaw wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, • niewystarczające zasoby w zakresie profilaktyki i ochrony zdrowia, • brak spójnych programów w zakresie profilaktyki zdrowotnej danych grup społecznych, • brak koordynacji współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi, • niskie kwalifikacje oraz brak wykształcenia osób bezrobotnych.
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
Szanse	Zagrożenia
• położenie geograficzne, • bliskość atrakcji turystycznych, • walory przyrodniczo – krajobrazowe • możliwość pozyskiwania dodatkowych środków (fundusze unijne), • rozwój infrastruktury społecznej i technicznej, • możliwość zlecania zadań organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej, • nowy okres finansowania UE 2014-2020 i potencjalne środki na inwestycje i rozwój gminy, • możliwość pozyskania funduszy	• odległość od dużych aglomeracji, • niedostosowanie szkolnego systemu do potrzeb lokalnego rynku pracy, • brak programów aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych po 40 roku życia, • niewystarczające nakłady na dofinansowanie zatrudnienia stażystów i absolwentów, • niewystarczające środki przekazywane na integrację i reintegrację zawodową – roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, • zły stan techniczny gminnej

w ramach programów rządowych, • wysoki wzrost PKB w kraju, • rezerwy na rynku pracy i tania siła robocza, • stosunkowo niska inflacja i oprocentowanie kredytów.	i powiatowej infrastruktury komunikacyjnej, • brak środków na budownictwo społeczne, • emigracja poza gminę i z Polski najbardziej wykształconych i przedsiębiorczych osób w związku z ograniczonymi możliwościami uzyskania pracy i niskimi zarobkami, • brak zainteresowania wśród znacznej części mieszkańców gminy prowadzeniem działalności gospodarczej na własny rachunek, • brak środków finansowych na realizację ustawowych zadań, • brak środków lub wysokie oprocentowanie kredytów na inwestycje i rozwój miejsc pracy, • ugruntowanie postaw wyuczonej bezradności oraz braku aktywności zawodowej wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, • wzrost patologii dzieci i młodzieży oraz propagowanie negatywnych wzorców zachowań w skali kraju, • wzrost przestępczości nieletnich, • zachwianie tradycyjnego modelu rodziny, wzrost rodzin niepełnych, samotnie wychowujących dzieci.
---	--

6. Misja i założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono główne kierunki realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną, m. in. jest to opracowanie nowych szczegółowych programów, a przede wszystkim stworzenie *zintegrowanego systemu wsparcia* dotyczącego:

- wsparcia rodzin wielodzietnych i samotnie wychowujących dzieci

- opieki nad dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych uzależnieniami,
- pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- wsparcia osób niepełnosprawnych i upośledzonych i z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin,
- kompleksowej pomocy osobom starszym, chorym i niesprawnym z powodu wieku,
- pomoc osobom i rodzinom zagrożonych ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym,
- wsparcia dla osób bezdomnych,
- kształcenie kadry pracowników służb społecznych,
- pomocy osobom długotrwale bezrobotnym.

Założeniem strategii jest ukształtowanie sprawnego systemu polityki społecznej (socjalnej) w oparciu o rolę instytucji oraz organizacji pozarządowych, wspieranie rozwoju tych organizacji w ramach nowoczesnego modelu pomocy społecznej zarówno instytucjonalnej, jak i pozarządowej.

Cele pośrednie:

- podjęcie kompleksowych działań na rzecz umocnienia roli rodziny,
- realizacja programu pomocy dziecku i rodzinie,
- promocja zdrowego stylu życia,
- poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz wzrost odpowiedzialności za zdrowie własne i innych,
- pomoc osobom niepełnosprawnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz innych potrzebujących pomocy, a także ich rodzinom,
- pomoc osobom w wieku senioralnym, ograniczenie marginalizacji tej grupy społecznej i aktywizacja osób w wieku poprodukcyjnym,
- prewencja, profilaktyka oraz skuteczna walka z wszelkimi przejawami patologii społecznych,
- organizacja czasu wolnego (pozaszkolnego) dla młodzieży,
- rozwój systemu edukacji oraz poprawa dostępu do edukacji,
- tworzenie warunków do kształcenia młodzieży upośledzonej umysłowo oraz kształcenia integracyjnego młodzieży niepełnosprawnej fizycznie,

- zapewnienie bezpieczeństwa poprzez minimalizowanie zagrożeń kryminalnych i społecznych.

Cele operacyjne:

- realizacja kompleksowych projektów ukierunkowanych na reintegrację społeczną i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- realizacja kompleksowego programu profilaktyki prorodzinnej,
- wsparcie finansowe najuboższych rodzin,
- organizowanie specjalistycznego poradnictwa dla rodzin, młodzieży i dzieci nieprzystosowanych społecznie,
- kontynuowanie działalności świetlic środowiskowych,
- zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwość udziału w życiu publicznym,
- utworzenie sieci wsparcia społecznego organizacji i instytucji,
- poprawa warunków infrastrukturalnych działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej: poszerzenie oferty pomocowej i wsparcia środowiskowego,
- wspieranie organizacji zajmujących się przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu,
- wspieranie świetlic socjoterapeutycznych oraz organizacji i ruchów samopomocowych,
- opracowanie gminnego programu w zakresie zapobiegania bezrobociu, łagodzenia jego skutków oraz aktywizacji zawodowej bezrobotnych,
- wprowadzanie zachęt dla inwestorów oraz tworzenie odpowiedniego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości lokalnej,
- organizowanie specjalistycznego poradnictwa oraz warsztatów pracy socjalnej dla ośrodka pomocy społecznej,
- wspieranie tworzenia funduszy stypendialnych dla młodzieży najbardziej uzdolnionej, niepełnosprawnej i pochodzącej z rodzin ubogich,
- adaptacja szkół do potrzeb niepełnosprawnej fizycznie młodzieży, tworzenie klas integracyjnych; przygotowanie kadry nauczycielskiej do prowadzenia klas integracyjnych; rozwój kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych,
- powiększenie zasobów mieszkaniowych,

- tworzenie warunków do powstania pozalekcyjnych klubów zainteresowań, kół zainteresowań w oparciu o bazę szkolną i świetlice wiejskie,
- profilaktyka poprzez zwiększenie świadomości prawnej społeczeństwa oraz wiedzy o możliwościach unikania zagrożeń.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym

Warunkami zasadniczymi osiągnięcia celów i kierunków określonych w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, co jest szczególnie ważne w sferze pomocy społecznej mieszkańcom, są zgoda polityczna oraz partnerski dialog i akceptacja społeczna.

Główne cele i kierunki zapobiegania zagrożeniom społecznym to:

1. Systematyczne diagnozowanie.
2. Okresowy monitoring i kontrola.
3. Subsydiarność, pomocniczość świadczeń.
4. Kompleksowość rozwiązań.
5. Wyznaczenie standardów usług socjalnych.
6. Korzystanie z doświadczeń samorządów partnerskich gmin powiatu.
7. Konsekwencja i długotrwałość działania.
8. Indywidualizacja metod i środków.
9. Zachowanie współuczestnictwa i pełnoprawności klientów.
10. Prowadzenie konkretnych programów i projektów.
11. Zdobywanie środków pozabudżetowych.
12. Pozyskiwanie środków w ramach funduszy z Unii Europejskiej.
13. Propagowanie sponsoringu i działalności charytatywnej.
14. Szeroka i różnorodna informacja oraz poradnictwo.
15. Nacisk na profilaktykę i zapobieganie.
16. Współpraca samorządów powiatu.
17. Rozwinięcie form pomocy środowiskowej.
18. Polityka parorodzinna.

19. Decentralizacja działań zakładająca wzmocnienie aktywności społecznej, tj. różnego rodzaju inicjatyw obywatelskich, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu.
20. Aktywne uczestnictwo mediów.

Misja:

Systemowe podejście do rozwiązywania problemów społecznych w celu przeciwdziałania marginalizacji, wykluczeniu i patologiom społecznym oraz poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

7. Cele strategiczne

Określone w niniejszej Strategii Systemy Rozwiązywania Problemów Społecznych, wskazują cele szczegółowe oraz plan działania służący ich osiągnięciu. Cele szczegółowe zostały odniesione do poszczególnych zidentyfikowanych problemów społecznych. Określonym działaniom podporządkowano instrumenty realizacyjne w postaci określania czasu realizacji, źródeł potencjalnego finansowania oraz odpowiedzialnych za poszczególne działania. Przyczyni się to do uszczegółowienia sposobu wdrażania strategii.

Problem:

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności.

Cele strategiczny 1

Budowa zintegrowanego systemu pomocy rodzinie dysfunkcyjnej

Cele szczegółowe:

1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej:
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie, wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych,

- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w placówkach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3. Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną członków rodziny,
- mediacje – oferta wsparcia środowiskowego dla rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych rozpadem,
- wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych,
- długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego.

Kierunki działania:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
- diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,

- opracowaniu i realizacji projektów socjalnych i programów dotyczących wspierania rodziny w kryzysie ze szczególnym naciskiem na rodziny niewydolne wychowawczo.

2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- z systemu pomocy społecznej,
- z systemu świadczeń rodzinnych i zaliczek alimentacyjnych,
- z systemu dodatków mieszkaniowych.

3. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci i młodzieży.

4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy , w szczególności:

- sądem rodzinnym
- kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.

5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.

6. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowe Centrum Kryzysowe, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, OPS-y, inne).

7. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.

8. Wspieranie działań mających na celu utworzenie na terenie gminy świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych oraz ognisk przedszkolnych.

Schemat 1. Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz rodzin niewydolnych opiekuńczo oraz bezradnych w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Diagnozowanie problemu bezradności wychowawczych	Baza danych GOPS dane placówek oświatowych	Budżet gminy	GOPS Placówki oświatowe
Koordinacja działań w zakresie bezradności	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa fundusze UE	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Zorganizowanie systemu działań wspierających	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet Państwa Środki UE	Organizacje i stowarzyszenia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Problem:

Nasilający się problem przemocy rodzinnej oraz rozpadu rodziny.

Cel strategiczny 2

Utworzenie systemu pomocy rodzinie w kryzysie i przeciwdziałania przemocy domowej.

Przestępność kryminalna jako przejaw patologii społecznej definiuje art. 207 § 1 K.K.,: „przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody”. Przemoc w rodzinie jest przestępstwem.

Wszystkich zainteresowanych ideą pomagania ofiarom przemocy domowej oraz przeciwdziałaniu temu zjawisku skupia ogólnopolskie porozumienie osób, organizacji

i instytucji pomagającym ofiarom przemocy w rodzinie „NIEBIESKA LINIA” powołane do życia w grudniu 1996 roku podczas 3 Ogólnopolskiej Konferencji „Przeciw przemocy”.

Istnieje ogólnopolska procedura interwencji wobec przemocy domowej program „Bezpieczeństwo w rodzinie NIEBIESKA KARTA”. Pracownicy socjalni współdziałając z policją i kuratorami odbywają wspólną wizytę w domu pokrzywdzonych, opracowują plan pomocy i uruchamiają lokalny system wsparcia.

Bardzo trudno jest określić zakres występowania skali zjawiska przemocy gdyż jest ono powiązane z innymi patologiami (alkoholizmem, bezrobociem, ubóstwem i bezradnością). Barierą do postawienia pełnej diagnozy sytuacji jest niska świadomość społeczna przejawów przemocy oraz niechęć środowiska do ingerowania w sprawy rodzinne innych.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie oraz powstrzymywanie zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa ofierze i tworzenie warunków kontroli społecznej w sytuacjach przemocy.
3. Wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy.
4. Przeciwdziałanie rozpadowi rodziny w sytuacjach kryzysu i przemocy.
5. Pomoc pedagogiczno-psychologiczna dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych przemocą.
6. Upowszechnianie informacji o problemie przemocy rodzinnej oraz o możliwościach uzyskania pomocy.

Kierunki działań:

1. Opracowanie i realizacja programów odnoszących się do przeciwdziałania przemocy o zasięgu lokalnym.
2. Organizowanie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i socjalnego.
3. Organizowanie terapii indywidualnej i grupowej oraz terapii rodzinnej, mediacje.
4. Organizowanie grup wsparcia dla osób dorosłych.
5. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży.

6. Pośrednictwo w kontaktach z instytucjami wspierającymi rodziny.
7. Zapewnienie ofiarom przemocy domowej schronienia w Ośrodkach Interwencji Kryzysowej na terenie powiatu i partycypowanie w kosztach pobytu.
8. Pozyskanie mieszkań socjalnych na terenie gminy dla ofiar przemocy.
9. Działalność edukacyjna w zakresie pogłębiania wiedzy merytorycznej i umiejętności interpersonalnych w celu zapewnienia klientom profesjonalnej pomocy zgodnie z aktualnie obowiązującymi standardami – edukacja pracowników socjalnych i członków GKRPA.
10. Współpraca służb i organizacji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej – utworzenie zespołu interdyscyplinarnego do celów interwencji kryzysowej.

Schemat 2. Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz rodzin w kryzysie z problemem przemocy.

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Diagnozowanie problemu bezradności wychowawczych	Baza danych GOPS dane placówek oświatowych	Budżet gminy	GOPS Placówki oświatowe
Koordinacja działań w zakresie bezradności	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa fundusze UE	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Zorganizowanie systemu działań wspierających	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet Państwa Środki UE	Organizacje i stowarzyszenia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Problem:

Sytuacja osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie na terenie gminy wymaga działań z zakresu rehabilitacji leczniczej, zawodowej oraz reintegracji społecznej.

Cel strategiczny 3

Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie oraz członków ich rodzin

Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Cele szczegółowe:

1. Zapobieganie skutkom niepełnosprawności poprzez zapewnienie osobom uprawnionym łatwego dostępu do usług specjalistycznych i rehabilitacyjnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności poprzez rehabilitację dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności.
3. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia oferty wsparcia środowiskowego i tzw. psychiatrii środowiskowej dla osób zaburzonych i chorych psychicznie.
4. Wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie do aktywności społecznej osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie.
5. Stwarzanie odpowiednich warunków do zachowania samodzielności życiowej osób niepełnosprawnych intelektualnie i fizycznie oraz osób psychicznie chorych.
6. Podejmowanie działań prowadzonych przez instytucje, organizacje oraz grupy społeczne mających na celu wsparcie członków rodzin osób chorych psychicznie i zaburzonych.
7. Likwidacja barier w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych w komunikowaniu się i dostępie do informacji i usług specjalistycznych.

8. Wspieranie rodzin, w których występuje problem niepełnosprawności w szczególności rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym i dzieckiem wychowywanym przez rodziców niepełnosprawnych.

9. Wspieranie rodzin, w których występuje problem choroby psychicznej oraz zaburzeń psychicznych.

10. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i PFRON-em w celu pozyskania środków finansowych na zakup sprzętu rehabilitacyjnego, turnusów rehabilitacyjnych, gminnych programów osłonowych dla osób niepełnosprawnych.

11. Pozyskanie od sponsorów specjalistycznego sprzętu do rehabilitacji oraz drobnych pomocniczych przyrządów dla osób niepełnosprawnych i wypożyczanie ich (wózki inwalidzkie, kule i balkoniki).

12. Zwiększenie dostępu do informacji o instytucjach i organizacjach zajmujących się pomocą na rzecz osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych.

Kierunki działania:

1. Rozwój pracy socjalnej na rzecz integracji osób chorych psychicznie i niepełnosprawnych środowiskiem - edukacja kadry pomocy społecznej.

2. Zwiększenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego psychologicznego, psychiatrycznego, socjoterapeutycznego, zawodowego i socjalnego w tym:

- inspirowanie i tworzenie grup samopomocowych integrujących osoby niepełnosprawne i chore psychicznie,
- zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz w razie potrzeb usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

3. Utworzenie mieszkań chronionych.

4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie.

5. Propagowanie idei wolontariatu i zatrudnienia socjalnego na rzecz osób niepełnosprawnych.

Podmioty realizacji i źródła finansowania pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie.

Podmioty realizujące strategię w tym zakresie to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie,
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Gołuchowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pleszewie,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych psychicznie.

Problem:

Duża liczba osób samotnych, przewlekłe chorych i starszych na terenie gminy.

Cel strategiczny 4

Zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego osób w wieku podeszłym i sędziwym oraz niesprawnym z racji wieku.

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy.
2. Aktywizowanie osób starszych do udziału w życiu społecznym i kulturalnym gminy.
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewniania opieki swoim najbliższym, wymagającym pomocy w postaci usług opiekuńczych.
4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w tworzeniu lokalnych sieci wsparcia.
5. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych z powodu wieku.
6. Zmiana stereotypu człowieka starego jako jednostki biernej społecznie.
7. Uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych.
8. Rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług.

Kierunki działania:

- Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w ich miejscu zamieszkania i środowisku poprzez:
 - wizyty w środowisku pracowników socjalnych i propagowanie aktywnego i zdrowego trybu życia,

- ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia poprzez działania pracowników socjalnych i pielęgniarki środowiskowe,
- podejmowanie działań mających na celu większe zaangażowanie rodziny w sprawowaniu opieki nad osobami wymagającymi tej formy pomocy,
- pośrednictwo w organizowaniu usług opiekuńczych przez rodziny osób wymagających pomocy w tej formie.

Podmioty realizujące system pomocy na rzecz osób w podeszłym i sędziwym wieku:

Podmioty zaangażowane w realizację strategii w tym zakresie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie,
- Urząd Gminy w Gołuchowie,
- Stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz osób samotnych, chorych i niepełnosprawnych z racji wieku.

Problem:

Powiększająca się liczba rodzin z problem uzależnień i współuzależnienia oraz psychospołeczne skutki nadużywania środków psychoaktywnych.

Cel strategiczny 5

Program systemowy pomocy osobom i rodzinom z problem uzależnień z uwzględnieniem uzależnień dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe:

1. Realizacja zadań przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz przeciwdziałaniu narkomanii:
 - zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków,
 - udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień (w szczególności problemy alkoholowe), pomocy psychologicznej i prawnej, ochrony przed przemocą w rodzinie,

- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

2. Wypracowanie modelu wspólnego oddziaływania pracowników socjalnych, kuratorów i terapeutów na rodziny dotknięte problemem alkoholowym.

3. Wypracowanie i doskonalenie form pracy z podopiecznym uzależnionym w celu mobilizacji go do podjęcia leczenia odwykowego.

4. Ochrona dzieci przed skutkami alkoholizmu rodziców.

5. Wypracowanie form współpracy z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom.

6. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

7. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów i klubów integracji społecznej.

Kierunki działania:

1. Organizowanie grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.

2. Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.

3. Organizowanie szkoleń i konferencji dla pracowników służb społecznych, członków GKRPA, pedagogów, kuratorów socjalnych policji.

4. Zaspokajanie socjalnych i bytowych potrzeb dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień:

- pomoc w postaci gorącego posiłku w szkole,
- pomoc w postaci wyposażenia w artykuły szkolne i odzież,
- finansowanie wypoczynku letniego i zimowego, wycieczek szkolnych,
- likwidacja barier komunikacyjnych umożliwiające dzieciom korzystanie z zajęć w świetlicach.

Szczegółowe kierunki w zakresie profilaktyki i łagodzenia skutków uzależnień zawarte są w Gminnym Programie Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opracowanym corocznie przez członków GKRPA.

Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień.

Podmioty zaangażowane w realizację strategii to:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gołuchowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gołuchowie,
- Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Sąd Rodzinny,
- Szkoły podstawowe i gimnazjum (do czasu wygaszenia) na terenie gminy,
- Stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz profilaktyki uzależnień.

Schemat 3. Podmioty i źródła finansowania pomocy na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień.

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych przypisanych samorządowi gminy	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	GKRPA GOPS
Diagnozowanie problemu alkoholizmu	Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Budżet gminy	GKRPA
Zorganizowanie i prowadzenie sieciowego systemu działań wspierających rozwiązywanie problemów uzależnień	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa	GKRPA GOPS

Problem:

Istnienie bezrobocia na terenie gminy Gołuchów, który pogłębia obszary społeczne zagrożone ubóstwem oraz marginalizacją i wykluczeniem.

Cel strategiczny 6

System wsparcia osób i ich rodzin dotkniętych bezrobociem i zagrożonych długoterminowym pozostaniem bez pracy.

Celem planowanych działań w ramach Strategii jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu jest grupa osób bezrobotnych z terenu gminy, które są podopiecznymi pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie bezrobotnego w trakcie poszukiwania zatrudnienia.
2. Przeciwdziałanie uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
3. Pobudzanie aktywności bezrobotnych w działaniach służących ich usamodzielnieniu.
4. Niwelowanie psychospołecznych skutków bezrobocia osób pozostających bez pracy i ich rodzin.
5. Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, czyli z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego.
6. Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia.

Kierunki działania :

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy:
 - organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych,
 - organizacja prac społecznie użytecznych,

- promowanie klubów pracy i szkoleń zawodowych,
- zdobywanie środków pozabudżetowych w tym z funduszy unijnych na aktywizację i reintegrację osób bezrobotnych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania stałej pracy. W szczególności należy dążyć do udzielania osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, i wsparcia oraz zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.

3. Praca socjalna na bazie kontraktów socjalnych.

4. Praca socjalna z indywidualnym przypadkiem, rodziną oraz grupą.

5. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.

6. Objęcie pomocą w szerokim zakresie w tym pomocą w naturze w postaci gorących posiłków dzieci z rodzin osób pozostających bez zatrudnienia.

7. Dofinansowanie szkoleń zawodowych oraz badań lekarskich osób bezrobotnych.

8. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.

9. Promowanie na terenie gminy nowatorskich działań zmierzających do aktywizacji osób bezrobotnych (np. Centrum Integracji Społecznej lub Klubu Integracji Społecznej).

10. Współudział w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy np. Wojewódzki Urząd Pracy.

11. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Schemat 4. Podmioty i źródła finansowania w celu przeciwdziałania bezrobociu

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄCY
Realizacja zadań ustawowych przypisanych samorządowi gminy	Praca ciągła	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze i inicjatywy UE	Powiatowy Urząd Pracy Urząd Gminy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Zorganizowanie systemu działań wspierających osoby bezrobotne	Praca ciągła	Budżet Powiatu Budżet Gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Powiatowy Urząd Pracy
Pomoc finansowa oraz praca socjalna z osobami bezrobotnymi i członkami ich rodzin	Praca ciągła	Budżet Gminy Środki z budżetu państwa	Powiatowy Urząd Pracy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych

Problem:

Wypalenie zawodowe pracowników „służb pomocowych” na skutek złożoności problemów społecznych.

Cel strategiczny 7:

System kształcenia pracowników służb społecznych oraz kooperacja podejmowanych działań.

Podstawowym założeniem systemu winno być stworzenie odpowiednich warunków do podnoszenia kwalifikacji pracowników służb społecznych.

Kierunki działań:

1. Analiza sytuacji i potrzeb służb społecznych w zakresie kształcenia profesjonalnego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych.
2. Doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej ze szczególnym naciskiem na pracę z tzw. „trudnym klientem”.
3. Przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.
4. Promocja kształcenia ustawicznego i podnoszenia kwalifikacji zawodowych służb społecznych gminy Gołuchów.
5. Organizowanie integracyjnych warsztatów i szkoleń dla pracowników „służb pomocowych”, w tym pracowników socjalnych, członków GKRPA, kuratorów, funkcjonariuszy policji (dzielnicowych), pedagogów szkolnych.
6. Powoływanie zespołów interdyscyplinarnych w celu podejmowania wspólnych działań „służb pomocowych” na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym ze szczególnym naciskiem na problem uzależnień i przemocy w rodzinie.

8. Promocja oraz finansowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

8.1. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi odbywać się będzie z udziałem mediów: lokalnej prasy i telewizji, strony internetowej, BIP, plakatów, tablicy informacyjnej, informatorów, ulotek oraz przez organizowanie wspólnych spotkań, szkoleń i wymiany doświadczeń, a także zawieranie porozumień dotyczących wspólnego wykonywania niektórych przedsięwzięć.

8.2. Finansowanie Strategii

Przewidziane źródła finansowania strategii to:

- środki własne samorządu,
- środki z budżetu państwa,
- środki innych partnerów przedsięwzięcia,
- środki funduszy krajowych (np. Funduszu Ochrony Środowiska),

- środki Unii Europejskiej (głównie Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR)).

Możliwości zewnętrznego wsparcia finansowego rozwoju gminy zależą będą od następujących czynników:

- wielkość środków przeznaczonych przez Unię Europejską na wsparcie rozwoju społecznego w Polsce,
- zasady podziału środków unijnych pomiędzy poszczególne województwa w ramach Narodowego Planu Rozwoju,
- potencjał absorpcyjny poszczególnych organizacji społecznych i instytucji,
- zdolność przygotowanie i realizacji konkretnych projektów dla gminy Gołuchów w sferze społecznej,
- budowa partnerstwa podmiotów uczestniczących w unijnych programach i procesie wdrażania strategii,
- rezerwy w budżecie miasta środków na promocję i przygotowanie projektów rozwojowych.

Pozyskanie i skuteczne zarządzanie środkami Unii Europejskiej wymaga:

- dokładnej orientacji w problemach i potrzebach gospodarczo-społecznych gminy czy regionu,
- współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego różnych szczebli oraz współpracy pomiędzy samorządem lokalnym a instytucjami i organizacjami pozarządowymi (partnerstwo),
- systematycznego śledzenia ogłaszanych w programach Unii Europejskiej warunków dla poszczególnych projektów,
- umiejętności przygotowania projektów, wypełniania wniosków podlegających procedurom unijnym,
- umiejętności celowego wykorzystania środków budżetu lokalnego,
- umiejętności skutecznego argumentowania i przekonania w procesie zwracania się o pomoc finansową,
- włączenie realizacji projektów pomocowych w całokształt działań władz gminy, powiatu czy organizacji pozarządowych z terenu gminy.

Zagrożeniem dla pełnego wykorzystania środków pomocowych UE może być niedostatek zasobów budżetu gminy na udział środków własnych w realizowanych projektach. Kluczowe znaczenie będzie miała zdolność gminy do generowania, planowania i prowadzenia projektów w ramach współpracy z UE oraz realizacji inicjatyw i inwestycji, spełniających unijne kryteria celowości i efektywności.

Schemat 5. Promocja Gminnej Strategii Rozwiązywania problemów Społecznych

CELE DZIAŁANIA	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	PODMIOT KOORDYNUJĄC
Uzyskiwanie akceptacji dla zmian w pomocy społecznej	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE	GOPS
Promowanie Integracji Społecznej	Praca ciągła	Budżet gminy Budżet państwa Środki EFS	Urząd Gminy GOPS
Organizacja spotkań z przedstawicielami społeczności lokalnej	Praca ciągła	Budżet gminy Środki UE	Urząd Gminy GOPS Organizacje społeczne
Współpraca z mediami	Praca ciągła	Budżet gminy	Urząd Gminy GOPS
Opracowanie programów informacyjnych (ulotki, poradnik)	Praca ciągła	Budżet gminy Środki EFS	Urząd Gminy GOPS

Podsumowanie

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie miała wpływ na wdrożenie w gminie Gołuchów nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia kierunkuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego systemu pomocy społecznej. Zorientowanie strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób i rodzin, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są systemowe działania długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, systemu edukacji, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości. Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe gminy, aktywizujące organizacje, instytucje i środowiska działające w obszarze pomocy społecznej oraz rozwoju gospodarczego i społecznego.

Kierunki działań poszczególnych systemów zawartych w strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, jako zasadzie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców gminy, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.